

Arapça Açıklamalı

Türkçe Dilbilgisi Alıştırmaları (A1 Düzeyi)

Doç. Dr. Hüseyin POLAT

6. Baskı

Doç. Dr. Hüseyin POLAT

ARAPÇA AÇIKLAMALI TÜRKÇE DİLBİLGİSİ ALIŞTIRMALARI (A1 DÜZEYİ)

ISBN 978-605-241-165-0

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Ocak 2018, Ankara

6. Baskı: Ocak 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ada Matbaacılık Yayın San. Tic. Ltdi. Şti.

Ostım OSB Mah. 1578. Cd. No: 21

Yenimahalle/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 44093

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Beni yetiştiren sevgili anneme ve babama, bilimsel çalışmalarım sırasında
manevi desteklerini esirgemeyen aileme saygılarımla ...*

HÜSEYİN POLAT

Doç. Dr. Hüseyin Polat, üniversitedeki lisans eğitimini Arap Dili ve Edebiyatı alanında tamamlamıştır. Arap Dili, tarih ve Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda birçok bilimsel çalışma yapmıştır. Türkiye’deki ve yurt dışındaki üniversitelerde uzun yıllar yabancılara Türkçe, Türklere de Arapça öğretmiştir. Türkçenin anadili Arapça olanlara öğretimi ve Arap Dili ile ilgili iki ayrı alanda yüksek lisans yapan yazar; ayrıca Türkçe Eğitimi, Arapça Öğretmenliği ve Tarih alanlarında üç ayrı doktora yapmıştır. Türkçe Eğitimi ve Arapça Eğitimi alanlarında olmak üzere iki ayrı doçentlik unvanına sahiptir.

Yabancılar İçin Rusça Açıklamalı Türkçe Okuma Metinleri “Temel Düzey” (A1-A2), et-Tuhefetu’l-Mulûkiyye fi’d-Devleti’t-Turkiyye (Türk Devleti Konusunda Sultanlara Armağan), Mangışlak’taki Türkmen ve Kırgızlar, Yabancılar İçin Arapça Açıklamalı Türkçe Okuma Metinleri “Temel Düzey” (A1) Anadili Türkçe Olanlara Arapça Öğretimi ve Günahkâr adındaki telif ve tercüme kitapları eserlerinden bazılarıdır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Arapça ve tarih konularında birçok bilimsel makale yazan ve üniversitelerde idari görevlerde bulunan yazar, üniversitede öğretim görevlisi (okutman) olarak çalışmaktadır.

ÖNSÖZ المقدمة

Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda hazırlamış olduğum kitaplar serisinden olan bu eser, söz konusu alandaki bir başka boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

Genel olarak yabancı dil öğrenen bireyler hem sınıf ortamında hem de bireysel öğrenme etkinliklerinde dilbilgisi alıştırmalarına ihtiyaç duymaktadırlar. Birkaç dili ileri düzeyde öğrenmiş bir kişi olarak şahsım da bu aşamalardan geçmiştir. Bu nedenle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerle empati kurabilmekteyim.

Kitabın hedef kitlesindeki bireylerin Türkçe öğrenirken en fazla zorlandıkları konu, Türkçenin dilbilgisinin Arapça dilbilgisiyle karşılaştırılarak kavranmasıdır. Çünkü Arapçanın dilbilgisi yapıları ile Türkçenin dilbilgisi yapıları arasında çok az benzerlik bulunmaktadır. Anadili Arapça olan bireyler Türkçe öğrenirken Türkçedeki birçok Arapça kelimeden hareketle bazı kelimeleri anlasalar da her iki dilbilgisinden kaynaklanan nedenlerden dolayı anlamları birbiriyle ilintilendirmekte zorlanmaktadırlar. Bu durumda ortaya anlam bakımından kesik ifadeler çıkmaktadır.

Yabancı dil öğretiminde, dilbilgisi alıştırmaları olmadan kavranılan bir yapının tam olarak yerleşmesi çok olağan bir durum değildir. Diğer yandan Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve özellikle de dilbilgisi alıştırmalarına yönelik hazırlanmış olan birkaç müstakil eser dışında bilimsel temeller üzerine kurulu eser sayısı yok denecek kadar azdır. Türkiye’de bu konuda hazırlanmış olan eserler de tamamen Türkçedir.

Oysa Türkçe öğrenen ve anadili Arapça olan bir birey Türkçe dilbilgisi alıştırmalarını yaparken bilmece çözüyor durumuna düşmektedir. Çünkü söz konusu alandaki eserler herhangi bir millete yönelik olmayıp ticari kaygılardan dolayı genellikle Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen tüm milletlere yöneliktir. Bu da anadili Arapça olan bireylerin Türkçeyi öğrenirken özellikle alıştırma sırasında zorlanmalarına yol açmaktadır. Anadili Arapça olan bireyler bağlam içerisinde verilen Türkçe metinleri Türkçedeki bazı Arapça kelimelerden yola çıkarak bir süre sonra kısmen de olsa anlayabilmelerine rağmen dilbilgisi alıştırmalarında bu tür ilişkilendirme zordur. Bunun en büyük nedeni ise alıştırmalardaki cümle ve yapıların sadece ilgili dilbilgisi yapısını odaklaması, müstakil cümlelerden oluşması ve cümlelerdeki kelimelerin hedef kitlenin kelime bilgisine hitap etmemesidir.

Elinizdeki bu kitap, Araplara yönelik olarak hazırlamış olduğum dilbilgisi, konuşma, dinleme ve okumayla ilgili alıştırma kitaplarıyla birlikte kullanıldığında hedef kitledeki bir bireyin kitapta hedeflenen düzeyde Türkçe öğrenimiyle ilgili tüm ihtiyaçlarını karşılamış olacaktır.

Doç. Dr. Hüseyin Polat

2023

KULLANMA YÖNERGESİ الدليل لاستعمال الكتاب

1. Kitaptaki dilbilgisi alıştırmaları dilbilgisi kurallarına göre sınıflandırılmıştır.
2. Dilbilgisi konularının sıralanması önemlidir. Bir dilbilgisi kuralı tam olarak kavranmadan farklı bir dilbilgisi kuralına geçilmesi tavsiye edilmemektedir.
3. Her sayfada geçen yeni kelimeler sayfanın alt kısmında Arapça olarak açıklanmıştır. Bu kelimelerin öğrenilmesi gerekmektedir. Çünkü bir sayfada geçen birçok kelime sonraki alıştırmalarda da yer alabilmektedir.
4. Dilbilgisi kurallarının tam olarak kavranabilmesi için alıştırmalardaki tüm kelimelerin bilinmesi lâzımdır.
5. Yabancı dil öğrenmek ve öğretmek özellikle kelime bilgisinin yetersizliği yüzünden bazen sıkıcı gelebilmektedir. Bireyler yabancı dilde öğrenmiş oldukları yeni bir kelimeyi belleğe tam olarak kazınmadıkları için bir süre sonra unutabilmektedirler. Bu nedenle kitabın sonunda ayrıca bir sözlükçe hazırlanmıştır.
6. Kitapta öğrenilen dilbilgisi kurallarının pekiştirilmesi için okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerine yönelik hazırlanmış olduğum diğer eserlerimden yararlanılabilir. Çünkü söz konusu eserlerimi de bu kitaptaki dilbilgisi konularına paralel olarak hazırladım.
7. Kitaptaki dilbilgisi kurallarını hazırlamış olduğum diğer eserlerimle birlikte takip ettikten sonra anadili Arapça olan her yabancı Türkçeyi mutlaka öğrenecektir.
8. Bireyin yabancı dil öğrenimi, öğrenme güdülenmesi ve şartlanmasıyla doğru orantılıdır. Güdülenmenin de birçok nedeni bulunmaktadır. Maddî veya manevî bir güdülenme gerekmektedir. Daha açık bir ifadeyle yabancı dil öğrenmede bir çıkar söz konusudur. Bu çıkar duygusal olabildiği gibi maddiyatla ilgili de olabilmektedir.

İÇİNDEKİLER جدول المحتويات

Önsöz المقدمة.....	v
Kullanma Yönergesi الكتاب الدليل لاستعمال.....	vi
Harfler (Alfabe) الحروف الهجائية.....	1
Sesler الأصوات.....	5
İşaret Adları أسماء الإشارة.....	9
Adlar الاسم.....	11
Bazı Temel Sayılar بعض الأعداد.....	15
Günler, Haftalar, Aylar ve Mevsimler الأيام، الأسابيع، الشهور.....	17
Soru Ekleri لوائح السؤال.....	19
Şimdiki Zaman (صيغة الزمن الحالي، فعل المضارع المستمر).....	26
Ad Durum Ekleri حروف الجر و المفعولات.....	48
İyelik Ekleri لوائح الملكية.....	79
Ad Tamlaması الإضافة.....	88
Bazı Temel Bağlaçlar من بعض الحروف العطفية.....	128
Zincirleme Ad Tamlaması الإضافة المركبة.....	130
Saatler الساعات.....	139
Belirli Geçmiş Zaman (الفعل الماضي (الشهودي).....	149
-imek Eylemi (فعل الكينونة- فعل كان، أصبح، صار - الجملة الاسمية - الضمائر الخبرية).....	160
Kaynakça المصادر العلمية.....	208
Sözlükçe المعجم القصير.....	211
Önemli Bilgiler Tablosu الجدول للمعلومات الهامة.....	227
Cevap Anahtarı الأجوبة للتدريبات.....	231

HARFLER (ALFABE) الحروف الهجائية

Bir dildeki harfler o dildeki seslerin simgeye dönüştürülmüş hâlidir. Başka bir ifadeyle kulakla duyulan seslerin gözle görülür hâle getirilmesidir. Kulakla duyulan sesler, harfler sayesinde nesilden nesle yüzlerce yıl devam edebilmektedir. Bir ses duyulduğu andan itibaren doğanın içerisinde kaybolup gitmektedir. Oysa alfabe sayesinde görsel hâle dönüşmekte ve bu görsellik de bazen bir taş, bir deri vs. ya da günümüzdeki gibi bir kâğıt ya da sanal belleğe bir şekilde nakşedilmektedir.

Türkçe ve Arapça arasında ortak hiçbir harf bulunmamaktadır. Çünkü Türkçe ve Arapça yazıya farklı simgelerle geçirilmektedir. Ayrıca Türkçe soldan sağa doğru yazılırken Arapça sağdan sola doğru yazılmaktadır. Türkçe harflerin çoğunun yazılışında keskin ve kısa çizgiler bulunurken Arapça harflerde resim görüntüsü ön plandadır. Türkçede el yazısı dışındaki harfler birbiriyle bitişmemektedir. El yazısında bitişen harflerde de birkaç harf dışında ciddi bir görsel değişiklik söz konusu değildir. Arapçada ise harflerin genellikle başta, ortada ve sonda yazılışları farklılık arz etmektedir. Arapça harflerin bazıları kendilerinden sonraki harflere birleşirken bazıları birleşmemektedir. Arapça harflerin hepsi de kendilerinden önceki harflere birleşmektedir.

Bu noktada harflerin seslerle karşılaştırılması doğru değildir. Türkçe ve Arapça arasında ortak harflerin olmamasına rağmen ortak sesler çoğunluktadır.

TÜRKÇENİN ALFABESİ

Türkçe alfabede yirmi dokuz adet harf vardır. Bu harfler büyük ve küçük olarak yazılmaktadır. Büyük harflerle küçük harfler yazılış bakımından bazen farklılık gösterebilmektedir. Ayrıca el yazısındaki harfler ile matbu yazıdaki birkaç harf de farklı yazılmaktadır. Türkçedeki harfler noktalı ve noktasız, yuvarlak ve keskin olmak üzere gruplara ayrılmaktadır. Bazı harflerin altında ya da üstünde ise virgül şeklinde ya da kavisli olarak kısa çizgiler bulunmaktadır. Bazı harflerin büyük harf olarak yazılışları kavisli ve noktasızken küçük harf şeklinde yazılışları farklıdır.

Noktalı Harfler: İi, j, Öö, Üü

Noktasız Harfler: Aa, Bb, Cc, Dd, Ee, Ff, Hh, J, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Uu, Vv, Yy, Zz

Çizgili Harfler: Çç, Ğğ, Şş

Kavisli Harfler: Cc, Çç, Oo, Öö, Uu, Üü, Dd, Gg, Ğğ, Ss, Şş, Bb, Jj, h, k, Pp, Rr

Keskin Çizgili Harfler: A, E, F, H, K, Ll, Mm, Nn, r, Vv, Yy, Zz

Türkçede asıl yirmi dokuz harften başka son dönemlerde sosyal medya ve Batı dillerinin etkisiyle “çift v” olarak adlandırılan Ww harfi de kullanılmaktadır. Ayrıca Batı dillerinin etkisiyle @ işareti de kullanılmaktadır. Bazen “ş” harfinin özellikle Batı dillerine özentisi sonucunda “sh” şeklinde gösterildiğine rastlamak da mümkündür.

El Yazısında Kullanılan Harflerden Bazı Örnekler:

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Yy, Zz

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Yy, Zz

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Yy, Zz

AA, BB, CC, ÇÇ, DD, EE, FF, GG, HH, JJ, KK, LL, MM, NN, OO, PP, RR, SS, TT, UU, VV, YY, ZZ

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Jj, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Tt, Uu, Vv, Yy, Zz

ALİŞTIRMALAR 1 التدریبات

KELİMELER

Harfler	Kelimeler					
Aa	araba	ay	ayak	adres	arkadaş	asker
Bb	balık	balon	baston	bardak	boyun	beş
Cc	cevap	cüzdan	cep	cam	ceket	camî
Çç	çanta	çocuk	çiçek	çorap	çay	çatal
Dd	dudak	dil	diş	diz	deniz	dört
Ee	etek	el	ev	elli	elbise	ekmek
Ff	futbol	fabrika	fincan	film	fakülte	fırça
Gg	göz	gözlük	gazete	gemi	garaj	güneş
Ğğ¹	ağaç	dağ	kağıt	fotoğraf	öğrenci	öğretmen
Hh	hayır	havuç	havuz	haber	hafta	harika
ıı	ışık	Irak	ırmak	ızgara	ıslak	ılık
İi	inek	ilâç	ipek	insan	isim	ilân
Jj²	Japon	jilet	jandarma	jeton	jant	jelatin
Kk	kalem	kapı	kulak	köpek	kemer	kitap
Ll	limon	liste	lokanta	lira	lezzetli	lamba
Mm	masa	mart	meydan	mendil	mesaj	market
Nn	Ne?	Nerede?	Nasıl?	Niçin?	nylon	not
Oo	okul	otobüs	on	omuz	otuz	otel
Öö	ön	önemli	örnek	öksürük	öğle	öpmek
Pp	para	pencere	postane	perde	park	patates
Rr	radyo	rapor	resim	reçel	Rusya	roman
Ss	su	spor	sandalye	sakal	saç	sabah
Şş	şoför	şeker	şeytan	şirket	şişman	şehir
Tt	televizyon	tahta	tiyatro	top	tabak	taksi
Uu	uçak	uzak	uzun	un	uçurtma	ucuz
Üü	ütü	üzüm	ünlü	üniversite	üç	ülke
Vv	ve	veya	var	vücut	valiz	vapur
Yy	yaz	yol	yüz	yanak	yedi	yemek
Zz	zil	zaman	zayıf	zor	zengin	zemin

1 Türkçe kelimelerin birinci harfı bu harfle başlamamaktadır.

2 Türkçedeki kelimelerde bu harf bulunmamaktadır. Bir kelimenin içinde bu harf varsa o kelime Türkçede kullanılan yabancı bir kelimedir.

adres عنوان	futbol كرة القدم	mart مارس	şeker سكر
ağaç شجرة	garaj مآرب	masa مكتب	şeytan شيطان
araba سيارة	gazete جريدة	mesaj رسالة	şirket شركة
arkadaş صديق	gemi سفينة	mendil منديل	şişman سمين
asker عسكر	göz عين	meydan ميدان	şoför قائد
ay قمر	gözlük نظارة	Nasıl? كيف?	tabak طبق
ayak قدم	güneş شمس	naylon نيلون	tahta سبورة
balık سمك	haber خبر	Ne? ماذا?	taksi سيارة أجرة
balon بالون	hafta أسبوع	Nerede? أين?	televizyon تلفاز
bardak كأس	harika رائع	Niçin? لماذا?	tiyatro مسرح
baston عصا	havuç جزر	not نقطة في الإمتحان	top كرة
beş خمسة	havuz حوض	okul مدرسة	ucuz رخيص
boyun عنق	hayır لا	omuz كتف	uçak طائرة
cam زجاج	ılık فاتر	on عشرة	uçurtma ورقية
camî مسجد كبير	Irak العراق	otel فندق	un دقيق
cekîr ستر	ırmak نهر	otobüs باص	uzak بعيد
cep جيب	ıslak مبتل	otuz ثلاثون	uzun طويل
cevap جواب	ışık نور	öğle ظهر	üç ثلاثة
cüzdan محفظة	ızgara شواية	öğrenci طالب	ülke بلد
çanta حقيبة	ilân اعلان	öğretmen مدرس	üniversite جامعة
çatal شوكة	inek بقرة	öksürük سعال	ünlû شهير
çay شاي	insan إنسان	ön أمام	ütü مكواة
çiçek زهرة	ipek حرير	önemli مهم	üzüm عنب
çocuk ولد	isim اسم	öpmek تقبيل	valiz حقيبة السفر
çorap جورب	jandarma دركي	örnek نموذج	vapur باخرة
dağ جبل	jant اطارة	para نقود	var يوجد
deniz بحر	Japon يابان	park حديقة عامة	ve و
dil لسان	jelatin هلام، جلاتين	patates بطاطا	veya أو
diş سن	jeton عملة رمزية	pencere نافذة	vücut جسم
diz ركبة	jilet شفرة	perde ستارة	yanak خد
dört أربعة	kağıt ورق	postane مكتب البريد	yaz صيف
dudak شفة	kalem قلم	radio مذياع	yedi سبعة
ekmek خبز	kapı باب	rapor تقرير	yemek طعام
el يد	kemer حزام	reçel مربى	yol طريق
elbise لباس	kitap كتاب	resim رسم	yüz مائة
elli خمسون	köpek كلب	roman رواية	zaman وقت
etek تنورة	kulak أذن	Rusya روسيا	zayıf نحيف
ev بيت	lamba مصباح	sabah صباح	zemin أرض
fabrika مصنع	lezzetli لذيذ	saç شعر	zengin غني
fakülte كلية	limon ليمون	sakal لحية	zil جرس
fırça فرشاة	lira ليرة	sandalye كرسي	zor صعب
film فلم	liste قائمة	spot رياضة	
fincan كوب صغير	lokanta مطعم	su ماء	
fotoğraf صورة	market دكان	şehir مدينة	